

N° 1

« POBL VREIZ »

B.P. 713 ROAZON

KOUMANANTOU

Boutin : 5 L

Skoazell : adalek 15 L

K.R.P. 2746-79 ROAZON

POBL VREIZ

0,40

KELAOUENN UNVANIEZ DEMOKRATEL BREIZ

Berniou labourerien o-deus kollet o bara

PENNAD-STUR

BERNIOU LABOURERIEN O-DEUS KOLLET O BARA e penn-diweza 1969 hag e penn-kenta 1970 : 100 den lakeet er-mêz euz ar S.E.R.O.M. e Montroulez, ouzpenn 60 euz an « Nouvelles Galeries » e Kemper, 85 euz ar stal-labour Amieux e Sant-Gwenole ar Vro Vigoudenn, 130 euz ar supermarhad « Escal » e Naoned... heb konta ar re a vo skarzhet gand ar servijou-stad e 1970 : just, ar gazetenn *Le Peuple Breton* (n° 75), a zigase d'or speredou ar chifrou-mañ : an arsanailloù a gollo 260 implij e Brest, 150 en Oriant, 100 e Roazon.

PESEURT POLITIKEREZ HE-DEUS STAD AR FRANS E-KENVER ENKADENN VREIZ ?

● Da genta e pad bepred da **GONTA GEVIER**. E Brest e roer kelien all da lonka d' an dud : eul lenn a vo toullet er porz, sañset, evid kempenn pikolou petrolered a 800 000 tonenn ! E-giz-se e kredo an dud e vo savet mellou traou war-dro ar petrol. War-lerh ma 'neus ar gouarnamant nahet ober eur porz-petrol, piou an diaoul e-nefe ijinet ken gros gaouiadenn ! E Naoned e reer memes mod : 1 000 implij a vo krouet er betrokimiez, eme ar hazetennou, ha pareet e vo da gement kleñved (ho-pet soñj euz Brest !). Trêz muioh-mui a zo avad e ster al Loar, ha tout ar mazout evid kornog ar Frañs a vez furmet e Bourdel hag en Havr-Nevez : êz eo kompren ne vo greet netra e Naoned, evel e Brest.

● Goude-ze, en em laka ar stad d' ober **TROIOU SORSER** evid kuzad ar skoulmou. Emeur o paouez sevel eur stal-labour e Fougères. Ar hazetennou fur, ar radio hag an tele o-deus brallet o hleier war-dro ar helou-ze : an dud, tromplet-oll gant ar seurt brud, ne hellont ket anavezoud penn-da-benn politikerezh ar gouarnamant : kredi a reont e vez strivet da zigreiza ar Frañs. Med êz eo gweled e c'hwit peb gwech an « digreiza » : Sellit : ar S.E.R.O.M. o vond d' an traoñ e Montroulez, Transocéan gwall-enket e Brest. Soñjit ive : eur stal da ober karavanioù a oa bet savet e Trignac gand Sud-Aviation, war urz ar gouarnamant : bremañ e vo-hi dizavet hag adsavet en Norz. Diwar-bouez labour micherourien hag ijinourien Vreiz e oa bet deut da vad koulskoude. Setu petra eo an trevadenni (pe ar holoniza, mar karit) : stad ar Frañs hag ar gapitalouriezh kazel-ha-kazel, o cheñch leh d' ar Vretoned ha d' o benvegou-labour, evel da beziou eur c'hoari-damou.

Hag er memes amzer **E PAD AR VRO DA GOLL HE BUHEZ**. Amañ c'hoaz e vezer tromplet gand ar melezour-trella : kêriou braz evel an Oriant a zigemer staliou-labour nevez : ne dint avad nemed tiez euz ar Faoued pe euz ar Gemene, cheñchet leh dezo... Mond a ra ar re vihan war-du ar hêriou braz evid gounid ar primou : diwar-bouez an argant-se

AN U.D.B. e « Nouvelles Galeries » Kemper

DA LENNERIEN POBL VREIZH

A-hed bloavezhioù ez eus bet savet tabut etre un toulladig Bretoned, evit goût penaos skrivañ brezhoneg : Diouzh e vlev e vez anavezet al loen, emezo, hag ho skritur eo melezour ho soñjoù ! Re aes, re eeun, eo an doare-se da welout an traoù : E gwirionez, muioc'h-mui a dud a gaver — tud yaouank peurvuiañ — na vern ket nemeur dezhe e pe c'hiz skrivañ o yezh. Soñjal a reont ne sell ket ar gudenn-se ouzh pobl Vreizh, peogwir ne oar-hi na lenn na skrivañ he yezh. N'eus ket ezhomm chom stag d'ar skritur-mañ-skritur pa venner difenn gwir interestoù ar Vretoned, ha n'hon eus ket re a nerzh dija evit an emgannoù gwirion. Da pobl Vreizh e vo dibab, e-benn ar fin, etre an doare-mañ-doare da skrivañ brezhoneg. En ur c'hortoz, ez eo ret-mat deomp, n'eus forzh pegen diaes hag iskis e kavomp an dra, degemer an div skritur, evel m'emaint : Pep hini eus kenlabourerien Pobl Vreizh a raio e-giz m'eo kustum d'ober. Evit an anv hag ar pennad-stur, e vint moulet pep eil miz e doare ar skol-veur pe en doare peurunvan.

KUDENN VREIZ

adaleg Brest betek an Naoned

AOCHOU-AN-HANTERNOZ

— Pempoull.

● **Dilezadeg-skol eiz devez e Pempoull.** Skol ar Marc'hallac'h a zo bet savet war eun dachenn-sportou dilezet, eur gwir lagenn anezi. O veza m'ema an dachenn dindan live ar mor e c'hoarvez ganti, da geñver ar reverziou braz, beza goloet gand an dour ar vugale o veza rediet neuze da gaoud o zreiz er fank. Barakennou da c'hortoz eo ar c'hlasou. Savet int bet da genta en Oriant e 1945, hag adsavet e 1957 war Marc'hallac'h Pempoull. An disavel hag an adsevel ne voent ket evid gwellad o stad ; med ar mor eo a zo o taga anezo bremañ ! 250 skoliad a vez degemeret er barakennouze, barakennou da c'hortoz bepred 25 bloaz goude m'int bet savet. Goude meur a c'houlenn chomet direspont, o-deus divizet ar gerent ren eun dilezadeg-skol eiz devez adaleg an 13 a viz genver : 98 % anezo o-deus heuliet an emzao. Eun nebeud promesaou a zo bet graet dezo da heul gand ar mererezh stad.

— Sant-Brieg.

● **El labouradeg Chaffoteaux**, ez eus bet diskregou-labour berr, etre an 20 hag ar 25

a viz genver. Kavoud a rae d'ar vicherourien e oa re zister kresk ar paeou kemennet gand ar renerez (3 % d'ar 1ta a viz genver, 2 % d'ar 1ta a viz gouere). A benn ar fin ez eus bet emgleo : hervezañ e vo kresket a 5 % diouztu paeou ar vicherourien hag an implijidi, ar c'hresk-ze o talvezoud ive adaleg ar 1ta a viz genver.

● **El labouradeg Le Cocq** (tost da 100 micherour) o-deus an harzou labour degaset an emgleo da heul :

— eun adtapidigez o vond euz 0,11 da 0,23 evid ar rummadou izella ;

— eun adtapidigez 4 %, gand eur ragastenn adaleg ar 1ta a viz genver, evid an oll ;

— eur bromesa a-berz ar renerez da adweled ar paeou ee mezeven.

● **Er « Joint Français », e kendalc'h ar stourm.** War c'houlenn ar sindikajou C.G.T. ha C.F.D.T. o-deus al labourerien graet daou harz-labour d'ar 21 a viz genver. Rag nac'h a ra ar renerez studia ar goulennou diwar-benn :

— adtapidigez ar paeou war goust ar vuhez ;

— an adsell war an emglevioù alleg ;

— digreskidigez padelezh al labour ;

— kevatalded ar paeou gand re v-Bezons.

PENNAD-STUR

e hellont derhel en o sao. Beteg pegoulz avad? Hag ez a diabarz ar vro war goll he buhez. Seurt troiou-kamm n' int c'hoaz nemed troiou sorser evid trompla an dud. Ha war ar marhad, abaoe ma 'h eo deut startoh ampresta argant, emañ meur a artizan o serri e stal krenn-ha-krak, heb mond da leh ebed ken.

Penaoz en em zifenn?

● Da genta eo dao gouzoud **PESEURT MIGNONED DIBAB** : ar re a zoñj da vad e labourerien Vreiz. Ha n' eo ket sur ar hrak-strolladig-se euz Brest, a dremen e amzer o konta kôziou dibaouez ; an dud ennañ a houlenn ma vo sikouret dispaherien Bolivia, med n' o-deus rannet grik diwar-benn ar porz-petrol. N' o-doa ket lavaret muioh evid peizanted vreten al Loar-Atlantel kondaonet gand justis mod-bourhizien ar Frañs. Na pebez dismegañs ouz pobl Vreiz ! Neb a zo etrevroadelour evid gwir a rank digabestra e bobl dezañ da genta, hag e bobl a hello goude en em ganna evid proletêrien ar bed a-bez, ha rei sikour d' ar poblou a hej o yeo. Evel-se, meur a wech, he-deus bet U.D.B. roet dorn da zispaherien Bro-Vietnam, hag e pad c'hoaz d' ober.

● U.D.B. a blijfe dezi gweled eun **TALBENN AR STROLLADOU LABOURERIE**, o lakaad tud a-vil-vern da houlenn groñs ma vo savet uzinou e Breiz, evel ma oe greet dija d' an 8 a viz mae 1968, pa 'n em unanas a-zevri-kaer labourerien ar vro, evid diskouez o nerz ha kaoud o c'hoant. Sur-mad, an devez-se n' e-neus ket douget kement a frouez ha ma vije bet dleet dezi, abalamour da varrad braz miz mae. Koulskoude e oa bet savet o halonou neuze da vicherourien ha da beizanted ar vro da zifenn bara o bugale.

Diouz tu ar beizanted eo bet skarzet Bernard Lambert diwar e gador sekretour-meur an F.R.S.E.A.O. : an dra-mañ a ziskouez marteze ez a ar fozell war zonnaad etre ar beizanted savet eneb ar gapitalouriez hag ar re a vev laouen diwar ar Hapital. Ar fozell-ze ne rafe nemed aesaad ha taerrad eun ober boutin etre micherourien ha peizanted evid didrevadenni Breiz. War dachenn ar zevenadurez emañ or menozioh oh ober hent : An « Télégramme de Brest » a zo o paouez laerez diganñ (heb lavared) unan euz o titlloù, an hini e-neus greet trouz deiz en hañ diweza pa daoleu-ni ar beh war ar gouelioh folklorel eet da varhadouez koñvers : « L'agonie culturelle entretenue dans notre peuple » (*Le Peuple Breton*, miz east 1969). Diskouez a ra ar skwer-ze e-neus ober efeduz an U.D.B. war an dachenn-ze eun heklo ha ne oa ket bet douget bri awalh dezañ gand lod.

...beteg an Naoned

rannvroioh isdiorroet. En dibab politikel diazezet war lezenn ar gounid uhella eo a zo bet graet gand ar gouarnamant a fell dezañ adlakaad eun nebeud servichou boutin pouezuz dindan ar galloud prevez.

LIGER-ATLANTEL

— Sant-Nazer.

● Pemp devez diskrog-labour klok evid 2,5 % a gresk war ar goprou e labouradeg Baudet. Labour pouezusa al labouradeg-ze a zo kempenn diabarzoù tiez-karr ar S.E.M.M., eun adti d'ar pez a voe Sud-Aviation kent. Nebeud a dra eo 2,5 %. Evel just ne fell ket d'ar batronelezh rei muioh. Nemed e kendalc'h ar stourm, e teu an dispiljadur da veza brasoc'h-braz, ha ne fell ket d'ar vicherourien dilezel ar stourm. Eun dra da rei kalon dezo : 368 400 Lur koz a zo bet dastumet dre gest evid diskrogerien ti-Baudet.

● Goude beza gortozet daou vizvez hanter o-deus tud dilabour an S.F.C.M.M. adkavet labour a-benn ar fin. Lod a zo bet digemeret e « Fer et Métaux » e Sant-Nazer, ha lod all ar S.E.M.M. (labouradeg sevel tiez-karr e Trignag). A-hend-all e kendalc'h politikerezh mouda ar batronelezh en S.F.C.M.M.. Tri dileuriad euz ar vicherourien a voe adlakaet dilabour beteg gouzoud d'ar 24 a viz genver. Ar vicherourien, galvet gand kevrenn ar C.G.T., a zilezas o labour evid enebi ouz seurt tagadennoù a eneb ar gwir sindikel. Kendalc'het e vo ar stourm diouz red.

MOR-BIHAN

— Gourin.

● Labourerien-douar a sav a-enep gwerzh eun atant. Nevez'zo eo bet gwerzhet atant ar « Beuz » (war dro 70 devezh-arat), e parrez ar Zent, d'eour Parizian en deus tud kar er c'hanton. Tri feizant hag o doa atantou bihan, c'hoant dezhe brasaat o zachennou, a oa akord evit prenañ an atant-se etreze. D'an 11 a viz genver, e sinas 200 labourer-douar ur c'houlennadeg o pediñ ar S.B.A. F.E.R. da lakaat da dalvezout ar gwir he doa da brenañ an atant evit an tri feizant. N'eo ket ar wech kentañ e c'hoarvez traou ar sort-se. D'ar 14 a viz here 1966, da geñver gwerzh atant « ar Golez » d'un den ha ne oa ket labourer-douar, o doa 300 den diwar ar maez « kameret » studi un noter e Gourin.

● Stad mantrus an devezhourien. Devezhourien eus ar Mor-Bihan, bodet e miz genver, o deus talet ur sell war o stad. Merzet o deus alies : — ne vez ket tizhet ar gopr izelañ kretaet hervez al lezenn ; — e vez izelaet dreist-vuzul ar gopr c'hoaz war zigarez e kinniger logeiz ha boued dezhe ; — ez a padelezh o labour en tu all d'ar pezh a dlefe bezañ hervez al lezenn ha ne vez ket paeet an eurvezhioh a-us d'ar c'hant. A-hend-all ne oar ket an devezhourien petra eo ar vakañsoù ha ne resevont digoll ebet hervez al lezenn evit se.

PENN-AR-BED

— Brest.

● Neh braz en Arsenal Brest. Nevezi ar « Holbert » a zo unan euz al labourioù pouezusa da veza lakeet war ar stern en Arsenal Brest er bloaz-mañ. Gand se, ma ne vez ket greet, e vo kalz nebeutoh a labour da ginnig e 1970. Setu koulskoude ar pez a hallfe hoarvezoud. D'ar 16 a viz here 1969 e-noa goulnennet ar Ministr digand D.C.A.N. Brest beza prest da staga gand ar « Holbert » d'an deiz kenta a viz Genver 1970, med cheñchet a oa penn d'ar vaz e penn diweza 1969. Ma vefe spontuz evid an Arsenal chom heb nevezi ar « Holbert », e vefa ken gwaz-all d'an ekonomiezh ha d'al labour e Brest hag en he zro-war-droioh.

● Diskrog-labour e Manufaktur Brest evid divenn ar sindikajoù. Labourerezed Manufaktur Brest o-deus diskroget d'ar yaou 29 a viz Genver abalamour a oa bet lakeet er-mêz unan anezhe hag a felle dezi beza deleget, hag ive abalamour e nahe ar

renerien lakaad votadeg dileuridi an implijidi da vond endro. D'an 19 a viz Genver e oa bet lakeet an danvez dileuriadeg er-mêz. En Inspeksion al labour e oa bet divizet e rankche beza adkemeret, hag e vefe votet d'ar 27. Ne oa greet nag an eil nag egile d'an deiz merket. Lavaret e vo o-deus aon ar renerien rag gweled dileuriadeged o tond, abalamour n'eo ket re vad-oll an traou gante evid pez a zell ar pe, al labour hag ar yahe. N'eo ket bet didalvez an diskrog-labour-ze, rag d'an 30 a viz Genver ez eus bet tu da voti a-benn ar fin.

— Landerne.

● Edouard Leclerc (eur wech ouspenn) oh ober brezel d'ar sindikajoù. Red eo bet da dud ar C.F.D.T. sevel klemm dirag inspeksion al labour a-enep renerien ar gevredigez « Landerneau-distribution » (kreizenn Leclerc). Da Brokurer ar Republik ez eus bet roet ive da houzoud peseurt kudennou a oa re labourerien « Landerneau-distribution ». Ne vez roet d'ar sindikajoù nag ar frankiz, nag ar gwirioù a zo gleet deze. N'eo ket bet leusket votadeg an dileuridi da vond endro. Arabad vefe asanti gweled eur patron o poueza war al labourerien hag o klask sponta anezhe evid stourm a-enep ar sindikajoù en e di, ha posuble ve Edouard Leclerc e ano.

— Enez Sun.

● Droug a zo e martoloded an « Enez Sun ». Bet eo bet an « Enez Sun » ingal etre Gwaien pe Douarnenez hag an Enez. Koulskoude e kav d'ar vartoloded ez eus traou diêz da houzañv, evel da skwer chom... eiz bloaz heb touch an arhant a zo gleet deoh. Ya, eiz bloaz 'zo emañ ar vartoloded o hortoz beza pèet an 320 eurvez gleet deze. N'o-deus bet netra hoaz ; kaer o-deus bet koulz ar Prefed hag ar « Ponts et Chaussées » lavared e oa ar gwir gante, ken abred ha miz mezeven 1969.

— Brieg.

● Labourerien-douar yaouank Penn-ar-Bed o vanifesti e Brieg. Eun hanter kant labourer douar yaouank bennag a zo bet o vanifesti e-pad gwerzh eur plas a 32 devezh-arad. Displeget eo bet o zoñj gand ar re yaouank war eun trakt bet lakeet etre daouarn an dud war-lerh ar gwerzh a-enep ar gwerzioù da bignad emaint, emeze, abalamour eo greet an douar evid beza labourer ha n'eo ket evid lakaad tud da garga o godelloù a arhant dre werza anezhañ.

— Kemper.

● E Kemper e kendalc'h stourm labourerien an « Nouvelles Galeries ». (Gwelit o pennad er « Peuple Breton », Nnn 75, 10 a viz Hwevrer). Pa ne oa den o hortoz kement-se, eo en em lakeet an implijidi d'ober eun defile beteg an ti-kar en eur grial « Labour evid an oll ! » d'ar yaou 8 a viz Genver goude kreisteiz. Red eo bet d'ar Mêr digemer anezhe e sal ar Huzul-ker. Keit ha ma oa mestr ar « Galeries » o paseal dre Gemper ez eus bet eun diskrog-labour ouspenn, hag ez eus bet manifestet er gar gand an implijidi. Da heul kement-se ez eus bet pouezet gand al labourerien war pennou ar sindikajoù evid ma vefe astennet an diskrog-labour. D'ar 14 a viz Genver edo dileuridi al labourerien er Prefedti, er zal ma oa bodet ar Huzul Jeneral enni. Keit ha ma oa ar guzulierien o komz diwar-benn Kanal Naoned-Brest, o-deus displeget diou skritell o varn stad reuzeudig al labour ken en « Nouvelles Galeries » hag e kreisteiz an Departamant en e bez.

— Karaez.

● Taol a-enep gwir ar sindikajoù en « Union Laitière Bretonne » e Karaez. D'an 13 a viz kerzu 1969, ha war eun digarez toull o-deus divizet renerien ar Hooperativ-se lakaad er-mêz dileuriad ar C.G.T. da hortoz ma vo adgwelet o bapierioù. Hervez al lezenn e rank ar batronez ober eur goulnenn lakaad-er-mêz da Inspektor lezennou sosial al labour-douar dindan 48 eur. An dro-mañ n'eo bet kaset ar goulnenn-se nemed d'ar 24 a viz Kerdu. War-eun e kroge ar C.G.T. da stourm a-enep dre zevel eur Homite-divenn, a gase dileuridi d'ar Prefedti hag a zave manifestadegoù. War-lerh enklask an Inspektor eo bet red da renerien ar Hooperativ adkemer dileuriad ar C.G.T.

Imprimerie Commerciale, Rennes

Rener ar gelaouenn : J.-Y. Veillard
1 500 skw tennet.
Diskleriet hervez lezenn : 1re trim.

KUDENN VREIZH adaleg Brest...

— Dinan.

● Diaesterioù teñzorierez ha digargezioù e labouradeg-Valrance euz Dinan. Al labouradeg aoza dilhad maouezed-ze, na gaver nemed micherourezed (145 implijadeg) enni, he-doa diaesterioù teñzorierez grevuz abaoe hanter miz kerzu daoust ma oa leun, hervez, karned ar goulnennadennou-prena. D'an 19 a viz kerzu e kemennas ar Renered da Guzul ar Labouradeg e oa al labouradeg war he c'holl evid 42 milion a lurioù koz. Pacou miz kerzu n'int ket bet roet ; d'ar 24 a viz kerzu e resevas 90 micherourez (war 145) eur rannbae a 100 Lur, hag eur rannbae all d'an 8 a viz genver. Etre ar 6 hag an 10 a viz genver ne labouras lod euz ar micherourezed nemed e-pad eun devez hanter ha d'an 7 a viz genver e resevas an oll eul lizer o kemenn dezo e oant digarget. A drugarez da diez-bank ne serras ket al labouradeg. Koulskoude e vo digarget ar 25 implijadeg n'o-deus ket tizet 6 miz bezañs el labouradeg.

IL-HA-GWILEN

— E Roazon, e labouradegoù Citroën, e kendalc'h ar stourm a-enep ar sindikadoù. Da hanter miz genver, war banell-embann o sindikad, e lakaas dileuridi C.G.T. labouradeg La Janais eun daolenn o keñveria frouez an emgleo sevenet e ti Berliet gand ar pez a zo e ti Citroën. Antronoz e oa bet tennet peb tra kuit diouz ar banell. An dileuridi, goude beza savet klemm, a stagas eun daolenn all. En deiz war-lerh ne jome netra ken war ar banell adarre. N'eo ket ar wech kenta e c'hoarvez seurt traou : e gouere 1969 he-doa dija ar C.G.T. graet klemm ouz seurt doareou-ober.

En e stourm a-enep ar sindikadoù ne zilez ti-Citroën doare-ober ebed, zoken ar re daerra. Ar hondaonidigezioù gand al leziou-barn ne gemmint netra : skañv eo ar barneriez evid ar gapitalourien, pounner ez eo evid ar vicherourien hag ar gouerien. E keit-se ne ra ket diouer skoazell Citroën d'E sindikad, ar C.F.T. Pennou ar sindikad-ze a dle beza an hevelel re ha pennou strollad an urz euz an ti a zo o-unan an hevelel re ha pennou kevrenn Roazon strollad an urz euz an U.D.R. (S.A.C.).

— Goude afer v-Betton, eur skwer all a « gapitalouriez houez ». Eun ti o labourad evid an S.N.C.F. eo ive, an ti « Dehé et Cie » hag a zo e labour dibar lakaad hentou-houarn. 25 micherour a oa implijet gand e gevrenn euz Roazon. E miz genver he-deus kempennet ermaezidigez 13 micherour a-benn dibenn ar miz, 3 c veza bet ermaeziet e miz kerzu dija, hag an 9 all, ostrenien anezho, o veza « adkavet o bro » (eun doare ermaezidigez ha na goust ket ker !). An abeg roet : diaesterioù ar mare-mañ war dachenn an arc'hant. Lod euz ar vicherourien-ze a zo koz ha diaes e vo reze adkavout eur plas. Dizeread e vefe tostaad ouz ollwellouriez Chaban-Delmas !

— Distruj ar servichou boutin. En eur brezegenn gelaoui aozet a Roazon d'ar 24 a viz genver he-deus Unvaniezh Rannvroel C.F.D.T. Vreiz (pevar departamant) displeget penaoz e klaske a gevred ar batronelezh hag ar gouarnamant divruda ar servichou boutin. Politikerezh ar gouarnamant a zo e bal lakaad ahanom da zigemer eur sevenadur par d'an hini amerikan leh ma ne vo truez ebed evid ar re wan, ar re baour, ar